

Perttu J. Lindsberg ja Seppo Meri

Onko huippujuttusi hyväksytty? – in press -palstan evoluutio

Eräänä Aikakauskirjan lääketieteellisen toimituskunnan kokouksen jälkeisenä iltana 20 vuotta sitten istuttiin tavan mukaan myöhään ideoimassa lehden tulevaisuutta, mihin sillä kertaa yhdistettiin lukijatutkimuksessa saatuja palautteita. Kirjoittajista toinen (PJL) kehitteli yhdessä silloisten toimittajien professoreiden Tomi Mäkelän ja Heikki Mäkilalon kanssa idean kerätä tunnetuilta suomalaisilta kovatasoista tutkimusta tekevilta tutkimusryhmiltä lyhytversioita vastikään julkaistavaksi hyväksytyistä alkuperäistutkimuksista.

Aikakauskirjan katsottiin olevan syytä karistaa ”oppikirjamaisuus” brändistään. Samaan aikaan oli lopetettu ”laajojen yleiskatsausten” julkaiseminen. Pidettiin tärkeänä tiivistää johtavan suomalaisen lääketiedelehden yhteyttä kotimaisen lääketieteen terävimpään kärkeen. Tämän tarkoituksena oli myös herkistää lehden verkottumista kotimaiseen lääketiedepiiriin ja

toisinkin päin. Jälkikäteen arvioituna tässä tarkoituksessa on onnistuttu.

Kyselyitä tehtiin aluksi haavikalastuksen periaatteilla, mutta idean otettua tulta siirryttiin järjestelmällisempään ja avoimeen hakuun. Uudesta palstaformaatista ilmoitettiin myös lehden sivuilla. Ensimmäinen in press -artikkeli oli professori Bjarne Uddin ryhmän Science-lehdessä julkaistu havainto titiini-proteiinin kiinaasialueen mutaation merkityksestä lihasheikoutta aiheuttavassa HMERF (hereditary myopathy with early respiratory failure) -sairaudesta. Yhteys tutkijaryhmään ja impulssi in press -julkaisuun saatiin Society for Neuroscience -kongressin posterin äärellä Yhdysvalloissa.

Mikä sitten on kovatasoista tutkimusta, jota palstalle kysytään? Toimituksen määritelmänä on ollut, että hyväksymiskirjeen saadessaan pääkirjoittaja toteaa mielessään, että ”tämä on omalla alallani kova juttu ja tätä tekisi mieli julkistaa

Kuvan tekemiseen on käytetty tekoälyä.

kotikentälläkin!” (KUVA). Lehden toimituksessa keskeisimmät arviointiperiaatteet ovat artikkelin korkea tieteellinen taso ja tutkimuksessa saavutetun löydöksen originaalisuus ja merkittävyys. Yksi, mutta ei suinkaan ainoa, tapa arvioida artikkelin merkittävyyttä on alkuperäissarjan impaktiluku. Eri erikoisaloilla julkaisumäärät ja tieteellisten lehtien impaktiluvut vaihtelevat kovasti. Toimitus onkin systemaattisesti arvioinut impaktilukuja alakohtaisesti. Katsausartikkeleita ei ole lähtökohtaisesti arvioitu, vaan on keskitytty merkittäviin alkuperäishavaintoihin.

Hyväksymisprosentti on ollut melko suuri, noin 80 %. Arvioitujen artikkeleiden määrä on jo tuhannen paikkeilla. Silti on tapahtunut niinkin, että huippulehteen hyväksyttyä artikkelia ei ole voitu kelpuuttaa. Pääasiassa tällöin perusteluna on ollut suomalaisten tutkijoiden pieni osuus tutkimuksen teossa. Toisinaan toimituksessa on käyty pitkiäkin keskusteluja artikkeleiden kelpoisuudesta, kuitenkin vältellen artikkelin tieteellisen integriteetin revisiota.

Toimituksen tiedossa on toki ollut, että esimerkiksi monissa tärkeissä kliinisissä tutkimuksissa kansainvälinen yhteistyö on edellytys ja heijastuu kirjoittajalistaan. Näin oli ensimmäisessäkin in press -artikkelissa. Pääasiassa on kuitenkin edellytetty, että kirjoittajien enemmistö tai ainakin artikkelin pääkirjoittajat ovat tehneet tutkimustyön suomalaisissa tutkimuslaitoksissa. Myös varsinaisen tutkimuksen idean ja koordinoinnin edellytetään olevan Suomen yliopistojen tai laitosten tutkijoiden hengentuotetta. Mikäli näin ei ole ollut, on käänteentekevästä tutkimuksista saatettu pyytää pääkirjoitus tai katsaus.

Entä tuotokset? Olemme toistaiseksi julkaisseet yhteensä 832 in press -artikkelia vuodesta 2005 alkaen numeroon 21/2025 asti. In press -palstalla on julkaistu referaatteja 286:sta eri tieteellisestä lehdestä. Kahden eniten palstalla olleen julkaisufoorumin osuus kaikista referaatista on verraten pieni, 2,3 % (19/832 kumpikin), mikä viittaa melko tasaiseen jakaumaan. Tiettyjen julkaisufoorumien aktiivisten erikoisalojen, muun muassa kirurgian, psykiatrian, neurologian, gynekologian ja onkologian, lehdet ovat painottuneet. Vähintään kymmenen julkaisua on peräisin esimerkiksi lehdistä *Circulation*, *Neurology*, *Int J Cancer*, *Eur Heart J*, *Ann Surg*,

J Allergy Clin Immunol, *Nat Commun*, *J Neurosci*, *JAMA Surg*, *J Infect Dis*, *PNAS*, *J Clin Endocrinol Metab*, *Gastroenterology* ja *Stroke*. ”Suurten yleislehtiin” sarjassa voiton vievät *N Engl J Med* ja *Nature* (9 julkaisua), tiukasti kannassa seuraavat *JAMA* (8), *Lancet* (7), *Cell* (6), *Science* (5) ja *BMJ* (4).

Kaikilta aloilta korkeatasoisten julkaisujen in press -tarjouksia ei kuitenkaan ole aina tullut. Näin ollen ehdotuksia toivotaan lisää, ja ehdotajina voivat toimia muutkin kuin artikkelin kirjoittajat itse. Vihjeitäkin voi lähettää. Tutkimuksia julkaisevien sarjojen samoin kuin itse julkaisujenkin määrät ovat valtavasti lisääntyneet kuluneiden 20 vuoden aikana. Enää ei ole mahdollista seurata tieteen edistystä lehtien sisällysluetteloja selaamalla. Näin ollen in press -palsta osaltaan auttaa suomalaisten ja Suomessa työtä tekevien tutkijoiden huippusaavutusten seuraamista.

Aikakauskirjan in press -palsta on onnistunut tavoitteessaan tuoda esiin suomalaista huippututkimusta ja vahvistaa lehden asemaa johtavana lääketieteellisenä julkaisuna. Palsta on tarjonnut suomalaisille tutkijoille tärkeän alustan esitellä merkittäviä löydöksiään ja edistää tieteellistä keskustelua kotimaisella kentällä. Vaikka haasteita on ollut, erityisesti kansainvälisen yhteistyön ja suomalaisten tutkijoiden osuuden tasapainottamisessa, palsta on osoittanut kykynsä sopeutua ja kehittyä muuttuvassa tieteellisessä ympäristössä. Tulevaisuudessa on tärkeää jatkaa tämän työn kehittämistä ja varmistaa, että Aikakauskirja pysyy keskeisenä vaikuttajana suomalaisessa lääketieteellisessä tutkimuksessa. ■

PERTTU J. LINDSBERG, LT
Helsingin yliopisto, neurotieteiden osasto
HUS Aivokeskus, neurologian linja

SEPPO MERI, LKT
Bakteriologian ja immunologian osasto,
translationaalisen immunologian
tutkimusohjelma, Helsingin yliopisto
HUS Diagnostiikkakeskus, kliininen
mikrobiologia

SIDONNAISUUDET

Perttu J. Lindsberg: Ei sidonnaisuuksia.

Seppo Meri: Apuraha (HUS Diagnostiikkakeskus), luentopalkkio/ asiantuntijapalkkio (Labquality, Alexion, Pfizer, GSK, UCB), muut sidonnaisuudet (Duodecim, lisenssitulo tai tekijänpalkkio; Complementum Oy, tj ja osakeomistus)